STRÖMSTAD AKADEMI
Nordiskt institut för avancerade studier

NYHETSBREV/NEWSLETTER SEP 2020

Innehållsförteckning

Anders Gustavsson: Redaktörens ruta....1
Rektors rapport....3
Ordförandens rapport....4
Lokalavdelningarna....6
AU:s rapport från tredje kvartalet....7
Redaktionskommittén....12
Möten med andra lärosäten....12
Möte med Strömstad kommun 17 sep....13
Vetenskapskrönika i Strömstads tidning....14
Ny antologi om vetenskapliga metoder....15
Vad händer med vår välfärd?....17
Bokrecension....18
Studiebesök....21
Debatt....27
Fria ordet....30
Ny bok....32

Anders Gustavsson: Redaktörens ruta

R_e_d_a_k_t_ör_e_n_s_ _r_u_t_a_ _Anders Gustavsson: Editor´s Corner

Rektor och fysiker Lars Broman rapporterar om aktuella nyheter inom Strömstad akademi.

Ryggkirurg och styrelseordförande Peter Fritzell rapporterar om aktuella nyheter inom Strömstad akademi.

September månads krönika i Strömstads Tidning den 19 september skrevs av **Farmakolog Marylou Wadenberg**. Hon argumenterar för varför kroppen behöver regelbunden fysisk träning.

Redaktör: Anders Gustavsson
Layout: Per Flensburg

Förslag till nya krönikor i Strömstads Tidning skickas till **Mariana Back** med adress:

mariana.back@tekniskamuseet.se.

Den nyvalde rektorn och informatikforskaren Per Flensburg rapporterar om ett besök på en solenergianläggning.

Ekonom John Fletcher fortsätter artikelserien med temat ”Vad händer med vår välfärd?” Denna gången är temat “Olikheterna utvecklar oss”.

Didaktiker Åsa Morberg recenserar betygsutredningen som presenterades den 17 augusti 2020. Betygssystemen har varierat starkt över tid. Hon presenterar också den nyutkomna boken Sverige läser! 1066 böcker ur tusen år av svensk litteratur från vikingatid till år 2000.

Psykolog Gudrun Olsson har utgivit boken I metaforernas landskap: Om livet, döden och kärleken på Carlsson Bokförlag, Stockholm.

Etiker Sten Philipson har på uppdrag av Boverket skrivit en vetenskaplig rapport om kultur och värderingar inom byggbranschen.

https://www.boverket.se/contentassets/5f0697fe5ec343df914767e8d93d1634/rapport-undersokning-av-varderingar-och-kultur-i-byggbranschen-2019.pdf

Didaktiker Carl Olivestam skriver om betydelsen av att akademiledamöterna får korrekta yrkestitlar på engelska. Tillsammans med **barnläkare Gudmund Bergqvist** har han i Fria serien gett ut uppsatsen Som man mäter får man svar. GAL-TAN och andra mätskalor inom politik och media.

Barnläkare Gudmund Bergqvist är ansvarig för Akademins videoserie. Han har skrivit en kvartalsrapport om verksamheten inom lokalgrupperna och en rapport om redaktionskommittén.

Den nyvalde rektorn och informatikforskaren Per Flensburg är numera ansvarig för Akademins Fria skriftserie.

Farmakolog Marylou Wadenberg har skrivit en kvartalsrapport om aktiviteterna inom akademins arbetsutskott AU.

Lingvist Jens Allwood presenterar arbetet med en ny antologi om vetenskapliga metoder.

Psykiatriforskare Lennart Wetterberg har publicerat studien Increased concentration of extracellular vesicles exposing aquaporin 4 in cerebrospinal fluid in patients with bipolar disorder (OBS: Prepublication!) i AAS nr 52.

Patolog och komponist Elaine Bearer har tillsammans med tre andra forskare publicerat undersökningen Evolution of brain-wide activity in the awake behaving mouse after acute fear by longitudinal manganese-enhanced MRI i tidskriften NeuroImage volume 222, 2020 https://doi.org/10.1016/j.neuroimage.2020.116975.

Försök att värva nya medlemmar till Akademin, inte minst yngre forskare. Skicka förslag till **rektor Lars Broman**:

lars.broman@stromstadakademi.se

Jag önskar nya bidrag till oktobernumret av Nyhetsbrevet med deadline den 27 oktober 2020 till anders.gustavsson@ikos.uio.no. Sänd kortare artiklar, debattinlägg och/eller recensioner av ny vetenskaplig litteratur. Svenska bidrag skall ha en engelsk översättning.

Sänd också bidrag till Akademins skriftserie Acta Academiae Stromstadiensis, AAS, och Akademins virtuella serie under adressen: gudmund.bergqvist@hotmail.com

Anders Gustavsson

Vice-Chancellor and physicist Lars Broman *reports on current news in Strömstad Academy.*

Surgeon and Chairman of the Board Peter Fritzell *also reports on current news in Strömstad Academy.*

September´s cronicle in Strömstads Tidning on 19 September was written by ***Pharmacologist Marylou Wadenberg****. She argues why the body needs regular physical exercise.*

Proposals for new chronicles in Strömstads Tidning should be sent to ***Mariana Back*** *with e-mail address:*

mariana.back@tekniskamuseet.se.

The elected new Vice-Chancellor and Information System Scientist Per Flensburg *reports on a visit to a solar power installation.*

Economist John Fletcher *continues his article series with the theme "What Happens to Our Welfare?" This time the theme is "Our development stems from our differences".*

Linguistics Jens Allwood *presents the work with a new anthology on scientific methods.*

Psychiatrist Lennart Wetterberg *has published the study Increased concentration of extracellular vesicles exposing aquaporin 4 in cerebrospinal fluid in patients with bipolar*

disorder, (NOTE: Prepublication!) in AAS no 52.

***Pathologist and composer Elaine Bearer** has together with three other scholars published Evolution of brain-wide activity in the awake behaving mouse after acute fear by longitudinal manganese-enhanced MRI in NeuroImage volume 222, 2020 https://doi.org/10.1016/j.neuroimage.2020.116975.*

***Educator Åsa Morberg** reviews the grading inquiry that was presented on 17 August 2020. The grading systems have varied greatly over time. She also presents the new book Sweden reads! 1066 books from a thousand years of Swedish literature from the Viking Age to the year 2000.*

***Psychologist Gudrun Olsson** has published the book I metaforernas landskap: Om livet, döden och kärleken on Carlsson Bokförlag, Stockholm.*

***Ethics scholar Sten Philipson** has, on behalf of the National Board of Housing, Building and Planning, written a scientific report on culture and values in the building industry.*

https://www.boverket.se/contentassets/5f0697fe5ec343df914767e8d93d1634/rapport-undersokning-av-varderingar-och-kultur-i-byggbranschen-2019.pdf

***Educator Carl Olivestam** writes about the importance that the Academy members are receiving correct professional titles in English. He has together with **pediatrician Gudmund Bergqvist** in the Free Series written a debate article with a critical review of various value scales, especially the GAL-TAN scale.*

***Pediatrician Gudmund Bergqvist** is responsible for the Academy's video series. He has written a quarterly report on the activities within the local chapters and a report on the Editorial Committee.*

***Pharmacologist Marylou Wadenberg** has written a quarterly report on the activities of the Academy's Executive Committee (AU).*

***The elected new Vice-Chancellor and Information System Scientist Per Flensburg** is responsible for the Academy's Free Series.*

I want to urge a previous call for all members to verify and complete their personal information on the Academy website. Also try to recruit new members to the Academy, not least young scholars. Please, send suggestions to:

lars.broman@stromstadakademi.se

I wish new contributions to the October issue of the Newsletter sent to my e-mail address with deadline on 27 October 2020: anders.gustavsson@ikos.uio.no. Send short articles, opinion articles and/or reviews of new scientific literature. Swedish contributions should have an English translation.

Please, also send contributions to the Academy´s publication series Acta Academiae Stromstadiensis AAS, and the new virtual series to the e-mail address:

gudmundbergqvist@hotmail.com

Anders Gustavsson

Rektors rapport

Lars Broman: Från er rektor From your Vice-Chancellor

Dear Fellows and Strömstad Academy sympathizers, on 1 January 2021, Per Flensburg will take over as Vice-Chancellor, but during the fall, I gradually hand over tasks I have taken care of to him. However, last week on 17 September, I was in Strömstad and got a chance to have a look at the Academy's new office. It is situated on the first floor, immediately left of the large wooden entrance door and next to a meeting room called Konstapel Boman. For the time being, it is acceptable (but not much more). Hopefully, when many of the offices in the City Hall have moved to the former Strömstad hospital, we again can get an office as nice as those we had before.

New Fellow of Strömstad Academy in September

Margareta Berg, Research Associate in Orthopaedic Surgery 13 September 2020

I wish you most welcome as our most recent Fellow!

Our Extraordinary Annual Meeting on 17 October is planned to take place both IRL in Father's Room in Strömstad City Hall and on the net via GoToMeeting. Myself I plan to attend IRL – at least if the pandemic is not getting into a second wave. Hope to meet several of you there!

Best regards from Lasse

Ordförandens rapport

Kollegor,

September månad har varit fulltecknad med avseende på förberedelser inför Styrelsemötet den 16/10 – 17/10 liksom inte minst det extra Årsmötet den 17/10.

Detta Årsmöte kommer att hållas, som det ordinarie i juni, både fysiskt i Strömstads stadshus + virtuellt via GoToMeeting. Kallelse har skickats ut, och Dagordning kommer att skickas ut i stipulerad tid. Ett flertal motioner har inkommit, och dessa kommer att skickas till Styrelsen för beslut "per capsulam" senast 7-8/10.

AU har arbetat intensivt, och det har varit, och är, en utmaning att både samla alla frågor och även avhandla dessa via GoToMeeting, som nu dock fungerar mycket bra. Är det någon grupp som vill använda denna tjänst så får ni höra av er till undertecknad.

Framtidsgruppen har slutfört sitt arbete med att föreslå en struktur och arbetsform för akademin, vilka bland annat ska syfta till att optimera akademins möjligheter att söka anslag framöver. Rapporten har granskats och många reflektioner har inkommit från både AU och enskilda ledamöter. Dessa kan återfinnas på Hemsidans Diskussionsforum. En reviderad form kommer att läggas ut på

When taking over as Vice-Chancellor, Per will use the Strömstad Academy Vice-Chancellor Chain instead of me.

Diskussionsforum i slutet av september, och också skickas till alla ledamöter. För den som inte varit inne på denna sida, kontakta Per Flensburg; per.flensburg@stromstadakademi.se. Detta forum kommer att kunna spela en viktig roll i våra fortsatta diskussioner inom akademin.

Flera Lokalavdelningarna arbetar aktivt, och inte minst gäller detta i Göteborg som tillsammans med Rotary bjuder in till virtuella föreläsningar och diskussioner. Jag understryker att det finns möjlighet för alla ledamöter att delta i dessa sammankomster på nätet!

Samarbetet med Strömstads bokhandel har resulterat i ett avtal, där våra antologier läggs ut på Bokinfo, och de kan också be-

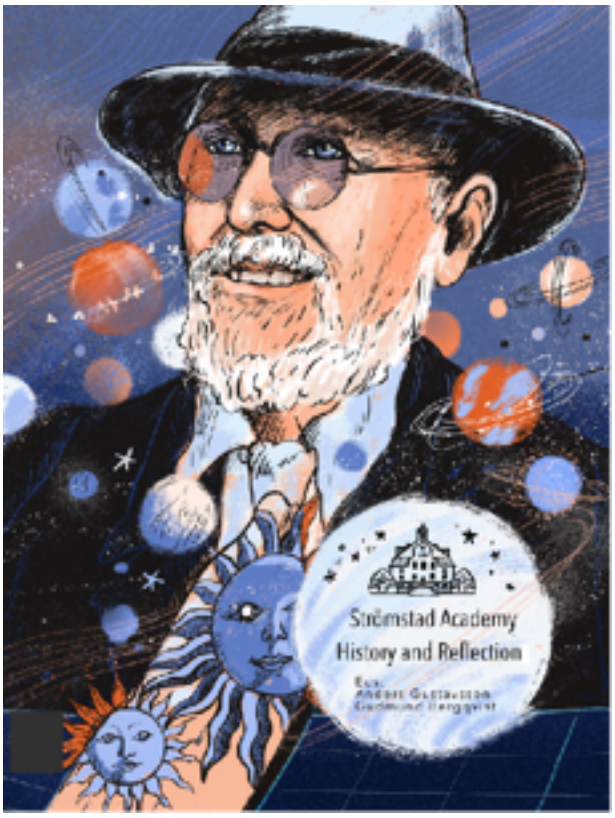

ställas från bokhandeln. Ledamot kan beställa en antologi för 150:-, samt tillkommer hanteringskostnad à 20 kronor.

Vårt första ”Brainstorm” där tre projektgrupper bildades för att driva utvecklingen av tvärvetenskapliga projekt, kommer att ha sitt andra möte den 1/10. Vi ser med spänning fram mot vad de olika grupperna kommit fram till.

Avslutningsvis skall sägas att Lars Broman i samband med sin 80-årsdag den 8/9, fick en Antologi sig tilldelad som bevis hans betydelse för Strömstad akademi. Namnet är ”Strömstad Academy – History and Reflection”. Boken finns att köpa på villkor som ovan, och den innehåller 11 kapitel skrivna av 12 författare. Förutom personliga betraktelser kring en av akademins skapare, finns också utomordentligt intressanta vetenskapliga artiklar kring till exempel solenergi och dess användning, samt också hur vi kan skydda oss från alltför mycket solstrålning. Boken finns att köpa på villkor enligt ovan, men kommer också att läggas ut fritt på skriftserien AAS tillsammans med andra antologier.

Vi ser nu fram emot ett intressant Årsmöte och jag önskar er alla en fin höst,

Peter

ENGLISH

Colleagues,

The month of September has been fully booked with preparations for the Board meeting on 16/10 - 17/10 as well as not least the extraordinary Annual Meeting on Saturday 17/10.

This Annual Meeting will be held, as the regular one in June, both physically in Strömstad City Hall + virtually via GoTo-Meeting. Notice has been sent out, and the Agenda will be sent out in stipulated time in 10 days. Several motions have been received, and these will be sent to the Board for decision "per capsulam" no later than 7-8/10.

AU /working group) has worked intensively, and it has been, and is, a challenge to both collect all issues and deal with these via GoToMeeting. This tool now, however, works very well. Note; if there is a group in the Academy that wants to use this service, you can contact me.

The “Future Group” has completed its work of proposing a structure and working methods for the Academy, which, among other things, will aim to optimize the opportunities to apply for grants in the future. The report has been reviewed and many reflections have been received from both AU and other members. These can be found on the Website's “Discussion Forum”- (however only in Swedish at the time being). A revised form of the report will be posted on the Discussion Forum at the end of September. For those who have not been on this page (Discussion forum), contact Per Flensburg; per.flensburg@stromstad-akademi.se. This forum hopefully will play an important role in our continued discussions within the Academy in the future.

Several Local Chapters work actively, and not least the one in Gothenburg, which together with Rotary invites to virtual lectures and discussions. I emphasize that it is possible for members to attend these meetings online! See invitations from Gudmund Bergqvist and Jens Allwood.

The collaboration with Strömstads Bokhandel has resulted in an agreement, where our anthologies are published on "Bokinfo", and they can also be ordered from the bookstore. A member can order an anthology for SEK 150, and a handling fee of SEK 20 will be added.

Our first "Brainstorm" where three project groups were formed to drive the development of interdisciplinary projects, will have its second meeting on 1/10. We look forward with excitement to what the different groups have come up to.

Finally, it should be said that Lars Broman, on his 80th birthday on 8/9, was awarded an Anthology as proof of his importance to Strömstad Academy. The name is "Strömstad Academy - History and Reflection". The book contains 11 chapters written by 12 authors and is available for purchase on terms as above. In addition to personal reflections about one of the Academy's creators, there are also extremely interesting scientific articles about, for example, solar energy and its use, as well as how we can protect ourselves from too much solar radiation. The book is available for purchase on terms as above but will also be published freely on the AAS publication series together with other anthologies.

We are now looking forward to an interesting Annual Meeting and I wish you all a nice fall.

Peter

Lokalavdelningarna

Lokalavdelningarna Strömstad akademi tredje kvartalet 2020

Gudmund Bergqvist

Det har varit sommar och mycket har varit nerstängt på grund av Coronaepidemin. Planering för höstens möten pågår i Falun, Malmö/Lund, Stockholm/Uppsala och Strömstad. Oklarhet finns beträffande hur man skall organisera under nuvarande förhållanden.

I Göteborg fortsätter samarbetet med Rotary Poseidon och man har haft ett utomhusmöte med visning av en off-grid-anläggning den 14september och en inbjudan till en Zoomföreläsning kring vaccin mot Covid-19 den 28 september. En online föreläsningsserie med Immigrantinstitutet är planerad och skulle ha startat i september men på grund av ett datahaveri på Göteborgs Universitet har den senarelagts.

Två telefonmöten har hållits mellan de lokalansvariga.

Local Chapters Strömstad Academy 3rd quarter 2020

Gudmund Bergqvist

It has been summer and much has been shut down due to the Corona pandemic. Planning for the fall meetings is ongoing in Falun, Malmö/Lund, Stockholm/Uppsala and Strömstad. There is uncertainty regarreding how to organize activities under the current conditions.

Gothenburg; The collaboration with Rotary Poseidon continues and there has been an outdoor meeting with a demonstration of an off-grid facility on 14 September and there is an invitation to a Zoom lecture on vaccines against Covid-19 on 28 September.

An online lecture series with the Immigrant Institute is planned and should have started in September, but due to a computer crash

at the University of Gothenburg, it has been postponed.

The convenors of the local chapters have had two telephone meetings.

Gudmund Bergqvist

AU:s rapport från tredje kvartalet

Sammanfattning av arbetet i arbetsutskottet/AU Strömstad akademi tredje kvartalet (Q3), juli-sept 2020.

Marylou Wadenberg

Arbetsutskottet (AU) består av Lasse Broman - rektor, Peter Fritzell - styrelseordförande, Anders Gustavsson - pro-rektor, och Mariana Back – vice styrelseordförande; extra inbjudna: inkommande rektor för 2021 Per Flensburg och inkommande Vice Ordförande Christina Hultman (23/7 endast; se nedan), samt Marie-Louise/Marylou Wadenberg, styrelsens och AUs sekreterare. AU har telefonmöte (GoToMeeting) som regel 1ggn/månad.

Dagordningen för mötena har under kvartalet (Q3) bl a haft följande punkter/rubriker:

- Minnesanteckningar från föregående möte
- Hemsidan
- Framtidsgruppen
- Lokalavdelningarna
- Skriftserier/antologier; Nyhetsbrevet
- Krönikor i Strömstads tidning
- Ekonomi
- Planering av extra Årsmötet och styrelsemötet i oktober (fysiskt i Strömstad stadshus samt virtuellt via GoToMeeting)
- Ledamotsförteckning och tillgänglighet
- Motioner
- Övriga frågor
- Övergripande information

Möten startar med en kort genomgång av föregående mötes minnesanteckningar. Därefter går man igenom de olika punkterna på dagordningen och diskuterar hur ärenden har avancerat sen förra mötet/lägesbedömning. Baserat på detta tar man sen beslut om hur man bör gå vidare i de olika frågorna. Vissa beslut kan bara tas vid styrelsemöten. I såna fall bereder AU dessa frågor inför närmast uppkommande styrelsemöte.

Ansvaret för de olika huvudpunkterna har fördelats mellan de personer som ingår i AU.

- **Lars Broman** har övergripande ansvar för: planering av Akademiska Högtiden, årsmöte, styrelsemöte och Vetenskapsfestivalen i Strömstad, ekonomiska frågor, kontakten med Strömstad kommun, samt med Strömstads gymnasium.

- **Anders Gustavsson** har övergripande ansvar för: föreläsningar, skriftserier/antologier, samt Nyhetsbrevet.

- **Mariana Back** har övergripande ansvar för: arbetet med Hemsidan och lagringen av Akademins dokument på Google Drive, uppdateringar och rutiner kring ledamotsförteckningen (tillsammans med Lasse), rekrytering av ledamöter för bidrag med krönikor i Strömstads tidning.

- **Peter Fritzell** har under denna period haft ett samlat grepp kring de stående punkterna på dagordningen (se ovan), samt kontakten med Framtidsgruppen.

Arbetsgrupper, granskning av engelska texter (Peter/Marylou, samt John Fletcher), lokalavdelningar (Gudmund Bergqvist), kurser (Åsa Morberg, Carl Olivestam), och Koster (Gudmund Bergqvist), har i vissa fall huvudansvariga (angivna inom parentes) utanför AU som då rapporterar främst till Peter Fritzell och Anders Gustavsson.

Viktiga arbetsresultat under detta tredje kvartal – Q3 2020:

Hemsidan: Den nya hemsidan togs i bruk den 9 maj. Per Flensburg (per.flensburg @stromstadakademi.se) har därefter tagit över ansvaret för arbetet med hemsidan med stöd av Mariana Back och Jan Ternhag.

Viktiga funktioner som nu föreligger på hemsidan: Hemsidan har nu ett nytt utseende med flera nya funktioner (se utförlig info i

rapporten Q2). Nya funktioner är bl a kontinuerliga uppdateringar (Aktuellt) och ett diskussionsforum. Den som vill kunna logga in på diskussionsforum hör av sig till Per Flensburg för att få information. Det behövs bl a ett användarnamn och ett lösenord.

Lokalavdelningarna, sammankallande/koordinator för samtliga lokalavdelningar är Gudmund Bergqvist. Arbetet i lokalavdelningarna är aktivt men har dock störts av pågående coronapandemi. Gudmund Bergqvist redovisar en separat sammanfattning. Gudmund meddelade dock under denna period att han inte vill kvarstå som sammankallande. Christina Hultman erbjöd sig då på mötet den 23/7 att ta över denna uppgift. Dock insjuknade Christina H strax efter detta möte och kommer inte på länge att kunna delta i Akademins arbete. Gudmund har därför accepterat att kvarstå som sammankallande/koordinator tillsvidare. Gudmund vill inte heller kvarstå som sammankallande i avdelningen Göteborg (Jens Allwood föreslagen som ersättare). Lasse Broman vill inte kvarstå som sammankallande i Strömstad (Bode Janzon föreslagen som ersättare). Mariana Back har åtagit sig att tillsvidare ta över Christina H:s roll som sammankallande i avdelningen Stockholm/Uppsala. Övriga sammankallande kvarstår som tidigare.

Framtidsgruppen, numera bestående endast av John Fletcher och Åsa Morberg, har presenterat en preliminär slutrapport och fått feedback på den av AU samt andra förtroendevalda och ledamöter (dokument kring detta finns på diskussionsforum/hemsidan). AU kommer att få en uppdaterad slutrapport från F-gruppen och ett slutligt möte med AU och F-gruppen är inbokat till den 29/9.

Ekonomi: Det har förekommit diskussioner om ersättningar (arbete; resor) för vissa ledamöter. För närvarande har Akademin ingen budget för att ersätta utfört arbete inom Akademin, men skälig ersättning för resor i arbetet utgår.

Årets Akademiska Högtid/årsmötet i juni: Vid årsmötet i juni valdes ny Rektor för 2021, samt personer till övriga förtroendeposter för 2021. Christina Hultman valdes då att efterträda Mariana Back som vice styrelseordförande fr o m januari 2021. Som nämnts ovan, har tyvärr Chistina Hultman insjuknat och kommer inte att kunna delta i Akademins arbete på länge. AU arbetar nu med att hitta någon som kan ersätta Christina på posten som vice styrelseordförande tillsvidare.

Vetenskapsdagarna för allmänheten, som preliminärt planerades till oktober 2020, kommer att skjutas upp till Akademiska Högtiden i Strömstad i juni 2021. Ett extrainsatt årsmöte samt höstens styrelsemöte kommer att hållas (fysiskt i Strömstad Stadshus; virtuellt via GoToMeeting) den 16 och 17 oktober 2020.

Antologier: Den 1 oktober kommer man ha en avstämning med författare i antologin om Epidemier (Red: Anders Gustavsson m fl). På tur är även boken om Förnybar energi (Lasse Broman och Angelika Basch redaktörer), samt en antologi om Metodologi i forskningen. Jens Allwood, Anders Gustavsson och Per Flensburg m fl arbetar med denna antologi.

Nuvarande Rektor **Lasse Broman fyllde 80 år** i september. Till hans födelsedag hade Redaktionskommittén, AU och andra ledamöter sammanställt en Antologi med temat Historia och reflektioner skriven av olika ledamöter, samt vissa ledamöters vetenkapliga artiklar. Denna kan beställas via Christine Bergelin, Stadshuset i Strömstad (hon arbetar några tim/vecka åt Akademin). Skriften kommer även att publiceras i AAS under hösten.

Akademin har nu också tilldelats ett enkelt kontor i Stadshuset.

Brainstorming-möten för att få igång tvärvetenskapliga projekt: Ordförande Peter Fritzell har tagit initiativ till möten för att diskutera och bilda grupper av ledamöter som kan arbeta tvärvetenskapligt och inom det konceptet identifiera möjliga projekt. Ett första möte med AU och förtroendevalda

hölls den 29/7. Under mötet identifierades 3 möjliga projekt:

I. Projekt kring solceller. Lasse Broman, Rune Wigblad och Per Flensburg;

II. Projekt med fokus på psykiatri och alkohol/drog-beroende – #3 (delmål) i Agenda 2030. Christina Hultman, Marylou Wadenberg, Ulf Berg, Gudmund Bergqvist; samt eventuellt Lennart Wetterberg – på förslag från Gudmund B;

III. Projekt om Tvärvetenskaplig forskning med etik som sammanbindande ämne; Carl Olivestam och Christina Hultman.

Nytt möte inbokat till den 1 oktober.

För att summera: De viktigaste frågorna för AU har under Q3 2020 varit

i) Diskussion/ställningstagande till Framtidsgruppens rapport,

ii) Planering av extra årsmöte och styrelsemöte i oktober;

iii) Antologin till Lars Broman;

iv) Brainstorming/webinar kring tvärvetenskapliga projekt.

Övriga frågor

AU har under Q3 2020 haft möten via GoToMeeting

- Juli; 23
- Aug; 24
- Sept; 11 och 24
- Sept; 29 med Framtidsgruppen

Marylou har fört minnesanteckningar under AU:s möten. Dessa har granskats/reviderats av Peter Fritzell och därefter mailats till AU:s 4 medlemmar samt till inkommande Rektor 2021 Per Flensburg.

Alla möten har genomförts virtuellt via teleuppkoppling (GoToMeeting).

Marylou Wadenberg

The Executive Committee/AU consists of Lasse Broman – Vice-Chancellor, Peter Fritzell - Chairman of the Board, Anders Gustavsson – Pro-Vice-Chancellor, and Mariana Back – Deputy Chair; Invited to the meetings during Q3 have also been the incoming new Vice-Chancellor for 2021, Per Flensburg and the incoming Deputy Chair for 2021, Christina Hultman (23 July only, please see further below). Marie-Louise/ Marylou Wadenberg serves as Secretary of the Board and of AU. AU runs phone meetings (GoToMeeting) generally once a month.

The agenda for these third quarter meetings has, among others, focused on the following items:

- *Review of written Memo from previous meeting*
- *The website/home page*
- *The Future Group*
- *Local Chapters*
- *Writing series/anthologies; Newsletter*
- *Chronicles for 'Strömstads Tidning'*
- *Economy*
- *Planning for the extraordinary Annual Meeting and the Board meeting in October (physically/IRL in the Strömstad City Hall as well as virtually via GoToMeeting).*
- *List of members/contact info – availability*
- *Motions*
- *Additional issues*

Meetings start with a brief review of previous written memo items. Then items on the agenda are reviewed and discussed concerning what has happened since last meeting and how to proceed. Some decisions can only be made at a Board meeting. In those cases AU works on/prepares these issues for the next upcoming Board meeting.

Responsibility for and being in charge of the different main items on the agenda is distributed between the individuals being part of AU.

***Lars Broman** holds the overall responsibility for: planning of the Academic Ceremony, the Annual meeting and the Science Festival in Strömstad, economic issues, and keeping*

in touch with the Strömstad Municipality and the Strömstad Highschool.

***Anders Gustavsson** holds the overall responsibility for: lectures, writing series/anthologies and the Newsletter.*

Mariana Back holds the overall responsibility for: keeping the website/home page updated, running the Google Drive place with the Academy's documents, taking care of updates and handling of the list of members/contact info (supported by Lasse Broman), recruitment of members for chronicle writing in 'Strömstads Tidning'.

***Peter Fritzell** has been keeping a close oversight over the regular agenda items at AU meetings (please see above), and in addition being in charge of communication with the Future Group.*

***Working Groups**, review of texts written in English (Peter/ Marylou, and John Fletcher), Local Chapters (Gudmund Bergqvist), courses (Åsa Morberg, Carl Olivestam), and Koster (Gudmund Bergqvist), in some cases have someone in charge (in parentheses) that is not part of AU. These individuals then most often report to Peter Fritzell and Anders Gustavsson.*

Important results during this third quarter (Q3) 2020:

***The Academy website/home page**: A new/ updated website was introduced and ready to use on May 9th. Per Flensburg (per.flensburg@stromstadakademi.se), (supported by Mariana Back and Jan Ternhag), has since been in charge of keeping the website updated on a regular basis.*

***Important functions on the website**: The website now has a new appearance and offers several new features (for more info, please see report from Q2). For example, the website features regular posting of updates (Aktuellt), and a Discussion forum. Those wanting to post on the Discussion forum, or read posts by other members, need to get with Per Flensburg for info. Among others, you will need a username and a password.*

***Local chapters**: Gudmund Bergqvist (convenor/coordinator of the local chapters). The local chapters are active, but the work has been hampered by the ongoing corona pandemic. Gudmund Bergqvist writes a separate summary of the Q3 2020 activities in the local chapters. Gudmund Bergqvist recently stated, though, that he wants to step down as convenor/coordinator. At the meeting on July 23, Christina Hultman therefore offered to take on the position as convenor. However, closely after that meeting Christina H fell ill and will not be able to take part in the Academy work for a foreseeable future. Gudmund B therefore accepted to stay on temporarely as convenor. Gudmund B also wants to step down as convenor for the Gothenburg chapter (Jens Allwood suggested as successor). Lasse Broman wants to step down as convenor for the Strömstad chapter (Bode Janzon suggested as successor). Mariana Back will temporarily replace Christina Hultman as convenor for the Stockholm/Uppsala chapter. Other convenors continue to stay on.*

***The Future Group**, currently consisting of John Fletcher and Åsa Morberg, recently presented a final document, with a suggested road map for the future of the Academy, to the Executive Committee (AU). The Future Group has received feedback on the document from AU and other elected Academy representatives/trustees as well as regular members (documentation on this issue can be found on the website Discussion forum). AU will get a final updated report from the Future Group and a meeting with AU and the Future Group is set to 29 September.*

***Economy**: Discussions have been going on regarding reimbursements (work; travel expenses) for some members doing work for the Academy. Currently the Academy does not have means to reimburse members for work carried out for the Academy, but*

reasonable reimbursement for travel expenses will be made.

***Academic Ceremony and Annual Meeting in June**: At the annual meeting in June, a new Vice-Chancellor as well as other trustees for 2021, were elected. Also, Christina Hultman was elected to succeed Mariana Back as Deputy Chair in 2021. However, (and as stated above) Christina Hultman has fallen ill and will not be able to take part in the Academy work for a foreseeable future. AU is therefore now working to find a suitable person that can replace Christina H temporarily as Deputy Chair.*

***The Science Festival days** (open to the public) that were tentatively moved to October (this fall) in Strömstad, will be moved to take place in conjunction with the Academic Ceremony in Strömstad in June 2021. An extraordinary annual meeting, as well as the fall board meeting, will be held (physically/IRL in Strömstad City Hall and virtually via GoToMeeting) on 16 and 17 October 2020.*

***Anthologies**: On the 1st of October, there will be a follow-up with the authors contributing articles to the anthology 'Epidemics' (Eds Anders Gustavsson et al.) on where things stand. Next anthology also in the pipeline will be on Renewable Energy (Lasse Broman & Angelika Basch eds). Finally, an anthology on scientific methods is in the works. Jens Allwood, Anders Gustavsson and Per Flensburg et al. are working on this anthology.*

*Acting Vice-Chancellor **Lasse Broman recently celebrated his 80th birthday**. As a token of appreciation, the Editorial Board, AU and other Academy members had put together an anthology, in his honor, under the theme 'History and Reflections', with a compilation of texts and scientific articles written by some of the Academy members. The anthology can be ordered via Christine Bergelin, Strömstad City Hall (she spends a couple of hours/week doing work for the Academy). The anthology will also be published in the AAS series in the fall.*

The Academy now also has a basic office in the Strömstad City Hall.

***Brainstorming-meetings** to identify/create plausible interdisciplinary projects within the Academy: Chairman Peter Fritzell recently started an intitativ to identify plausible interdisciplinary projects within the Academy and between Academy members. A first meeting with AU and trustees were held on July 29. At the meeting 3 possible projects were identified:*

I. Project focused on solar cells. Lasse Broman, Rune Wigblad and Per Flensburg;

II. Project focused on psychiatry and alcohol/drug-dependence – goal #3 (subtargets) in Agenda 2030. Christina Hultman, Marylou Wadenberg, Ulf Berg, Gudmund Bergqvist; possibly also Lennart Wetterberg – proposal from Gudmund B;

III. Project on Interdisciplinary Research – Ethics issues; Carl Olivestam and Christina Hultman.

Next meeting set to October 1st.

***In summary**: The most important issues for AU this third quarter of 2020 have been*

i) discussions and reflections on info from the Future Group;

ii) planning of the extraordinary Annual meeting and the fall Board meeting in October this year;

iii) the anthology in honor of Lars Broman;

iv) Brainstorming/webinar on interdisciplinary projects.

Additional issues

Members are active providing contributions/chronicles for 'Strömstads Tidning'; presentations posted in social media (YouTube) are also in the works;

AU has in Q3 2020 had meetings via GoToMeeting:

- *July; 23*
- *Aug; 24*
- *Sept;11 and 24*
- *Sept; 29 with the Future Group*

Marylou has been keeping written memos during the AU meetings. These have been revised by Peter Fritzell and then e-mailed out to the 4 representatives of the AU as well as to the incoming Vice-Chancellor 2021 Per Flensburg.

All registered meetings have been on a virtual basis (via GoToMeeting).

Marylou Wadenberg

Redaktionskommittén

Redaktionskommittén

Gudmund Bergqvist

Redaktionskommittén har sju medlemmar och hade möte den 21 september. Hittills i år har publicerats fyra bidrag på AAS varav en antologi, Forskarkarriärer. Den är också utgiven som bok. En av publikationerna i AAS är en pre-publikation vilket är mycket intressant.

I Fria serien har publicerats tre artiklar och i Videoserien inte mindre än elva stycken. Inom samtliga serier finns artiklar på väntelista och det arbetas på flera antologier, bl. a. kring hållbar energi och epidemier. Ett förslag föreligger om att starta en ny serie med pre-publikationer.

Vi vill ha ytterligare artiklar för AAS och videoserien till gudmundbergqvist@hotmail.com och för fria serien till per.flensburg@stromstadakademi.se

Editorial Board

Gudmund Bergqvist

The Editorial Board has seven members and had a meeting on 21 September. So far this year, four articles have been published in AAS, of which one anthology about researcher careers. This anthology is also published as a book. One publication in AAS is a pre-publication which is very interesting.

In the Free Series, three articles and in the Video Series no less than eleven videos have been published. In all series there are articles on the waiting list and work is being done on several anthologies, among others about solar energy and epidemics. There is also a proposal to start a new series featuring pre-publications.

We want more articles! For AAS and the Video Series please send to

gudmundbergqvist@hotmail.com a

nd for the Free Series to

per.flensburg@stromstadakademi.se

Möten med andra lärosäten

Mötesanteckningar vid möte mellan Maria Spante och Per Flensburg den 16 sep 2020

Mötet tillkom på initiativ av Maria, som ville undersöka förutsättningarna för forskningssamverkan mellan SA och HV. Det gällde då hennes forskningsprojekt som samtliga handlar om digitalisering i skolan. Speciellt aktuellt var ett projekt hon hade tillsammans med Strömstad kommun! Hon visade ett konferenspaper som hon och Kristina Brocker hade skrivit. Kristina är för övrigt gift med kommunchefen i Strömstad! Kristina sysslar med SFI, svenska 2 och utveckling av digital kompetens, speciellt för förskolan.

Bakgrunden till projektet är att de som läser SFI i Strömstad knappt hinner bli klara förrän de får jobb (detta var innan pandemin). Så det gällde att hitta effektiva metoder så de nyanlända kunde lära sig svenska så fort som möjligt. Då kom Kristina upp med idén om sagor. Man gjorde på följande vis:

- Översätt en saga från de nyanländas hemland till svenska

- Gör en digital produktion där sagan läses både på modersmål och svenska och även förses med bilder.
- Produkten görs tillgänglig genom att framställa en QR-kod som kan läsas in av en telefon eller padda.

De nyanlända besöker sedan förskolor och presenterar sina produkter och barnen får möjlighet att med hjälp av QR-koden höra sagan både på sitt modersmål och på svenska. De kan också ställa frågor till de nyanlända.

Förskollärarna var närvarande vid detta möte och de blev så entusiastiska att de på egen hand tog nya initiativ till liknande projekt.

Den slutsats man drog av detta var att om digitaliseringen introduceras ”underifrån”, dvs av dem som vanligtvis drabbas av de traditionella toppstyrda påbuden, så fungerar det mycket bättre. Detta är ett välkänt faktum beskrivet i min avhandling 1986.

Strömstad kommun är nu, enligt Maria intresserade av att införa detta arbetssätt även på grundskola, gymnasier och i vuxenutbildningen. Och om jag fattade det hela rätt, är det här hon vill ha hjälp av SA. Då hennes arbetssätt påminner om det jag använt mig av i min forskning och även undervisning så blev jag genast utsedd till Senior Advisor med uppgift att en par gånger per år gå genom projektet tillsammans med dess deltagare.

Per Flensburg

Möte mellan Peter Aronsson och Per Flensburg den 18 sep 2020

Peter Aronsson är rektor på Linnéuniversitetet och vi var båda styrelseledamöter då Växjö högskola blev Växjö universitet.

Per gick genom ett dokument som hade listat ett antal tänkbara samarbetsområden. Av dessa var det följande som var extra intressanta:

1. Tillgång till bibliotekets databaser
2. Eventuell uppdragsutbildning
3. Förvaltning av forskningsmedel

Punkten 1 uppehöll vi oss vid ganska länge. Linnéuniversitetet (LU) har något de kallar affiliation, som innebär att en enskild forskare kan få tillgång till biblioteket och dess databaser. Affiliation beviljas av de enskilda fakulteterna baserat på ansökan och bedömd nytta universitetet har av denne specifike forskare. Det kan röra sig om publikationer som ger LU större intäkter, men det kan också röra sig om en specifik kompetens eller erfarenhet. Om ett antal av SA:s ledamöter på detta sätt söker affiliation kan det leda till en organisatorisk affiliation, men hur det går står skrivet i framtiden.

LU har ett holdingbolag som ger uppdragsutbildningar och möjligen kunde det finnas någon öppning där för min idé om internationella distanskurser. Men detta nämndes bara i förbigående, då SA:s ledamöter är främst intresserade av att forska.

Så kom vi då in på frågan om LU:s möjlighet att förvalta eventuella forskningsmedel SA kan dra in. Peter sa att det gör man gärna. Vi måste dock först komma överens om villkoren innan vi ansöker.

Per Flensburg

Möte med Strömstad kommun 17 sep

Mötet skedde via Microsoft Teams, alltså digitalt. Förutom Per Flensburg och Sara Avenberg deltog Gudmund Bergkvist, men han hade tekniska problem, förmodligen beroende på att bredbandet ut till Koster är ganska så smalt.

Sara är gymnasiechef i Strömstad och tillträdde i början av året. Vi identifierade följande samverkansmöjligheter:

- Besöka klasser och berätta om vikten av högre studier, forskning
- Forskarfredag (ex. pojkars/flickors resultat)
- Fortbildning av lärare såsom digitalisering

- Kan delta i forskningsprojekt- supervisors eller partners ex. GYD som samarbetsprojekt via Maria Spante
- Prova på universitet (liten kurs)
- Ungdomssektion i Strömstad akademi (under uppbyggnad) 16-30 år.
- Biträda i utredningar som görs av skolan
- Handledare för gymnasiearbeten
- Planetarie- hur kan vi använda detta i undervisningen?
- Gruppsamtal med de som går år 3 eller år 1

Gudmund hade lämnat två exemplar av Forskarkarriärer i receptionen för att bli placerade i biblioteket. Vidare väcktes frågan om lärare kunde erbjudas att bli stödjande medlemmar för att få fortlöpande information från SA.

Sara berättade sedan om ett projekt i Fyrbodals regi, som hette strategisk kompetensförsörjning och syftade till att förse arbetslivet med rätt kompetens och höja den generellt låga utbildningsnivån i Fyrbodalregionens 14 kommuner. Projektets modul norra Bohuslän ska motverka konsekvenserna av Coronapandemin i de drabbade kommunerna och branscherna. Dess mål är:

- Utöka utbildningsutbudet i norra Bohuslän med fokus på Strömstad
- Säkerställa infrastruktur för vuxna lärande genom till exempel lärcentra/kompetenscentra
- Få fler att välja studier. I synnerhet de som hamnat utanför arbetsmarknaden på grund av Coronapandemin

Såvitt jag kan förstå kan vår akademi hjälpa till väldigt mycket här. Det gäller bara att säga från och komma med konkreta förslag.

Per Flensburg

Vetenskapskrönika i Strömstads tidning

Därför behöver din kropp fysisk aktivitet

Vikten av fysisk aktivitet/träning är just nu i fokus. Det är positivt. Kroppen (och hjärnan) är till för att användas. Men varför är det då så viktigt att man regelbundet ger kroppen en aktivitetsutmaning?

Av Marie Louise Marylou Wadenberg

Ett svar ser vi hos de covid-19-patienter som varit stillaliggande, kopplade till en respirator. Redan efter en vecka har dessa patienter (oavsett ålder och fysisk form innan) förlorat så mycket muskelmassa och blivit så muskelsvaga att de tvingas till omfattande rehabiliteringsträning för att återfå normala muskelfunktioner.

MARIE-LOUISE ”MARYLOU” WADENBERG ÄR LEDAMOT OCH SEKRETERARE I STRÖMSTAD AKADEMI, DOCENT I EXPERIMENTELL PSYKOFARMAKOLOGI OCH FÖRE DETTA PROFFSDANSARE.

Så vad handlar då detta om? Ett enkelt svar är syre. Våra kroppar består av celler. Dessa celler behöver konstant och tillräcklig syretillförsel via blodbanan för att leva och fungera. Våra lungor och hjärt/kärlsystemet styr denna process. Även detta syns tydligt i sjukdomsförloppet hos allvarligt coronasjuka. Detta virus tycks framför allt angripa lungornas celler.

Då celler i lungorna blir dåliga och dör minskar lungornas förmåga till syreupptag. Organ i övriga kroppen får då inte tillräcklig syretillförsel, kan inte fungera optimalt och riskerar till och med att sluta fungera. Men tillbaka till fysisk aktivitet. En frisk person bör ha tillräcklig syresättning till sina organ, men har inte så stora marginaler. När man utmanar sin kropp genom ökad fysisk aktivitet ökar andningen (man blir 'flåsig') och hjärtverksamheten (pulsen ökar). Varför – jo cellerna i de muskler som då tvingas jobba hårdare (än normalt), behöver snabbare få mer syre för att kunna göra jobbet.

Det sker en viss prioritering av syretillförsel till dessa muskelceller, men även andra celler får sig en härlig dusch av extra syre. Så varje gång du utmanar din kropp fysiskt, så bjuder du dina celler på en extra livgivande dos av syre. Detta hjälper cellerna att hålla sig friska, välfungerande och ökar deras chanser, och därmed dina, till ett friskt och bra liv. Fysisk aktivitet är även bra för vår mentala hälsa - hjärnan. Frisättning av vårt kroppsegna, morfin-lika, ämne endorfin ökar och vi blir gladare och piggare. Fysisk aktivitet har till exempel visat sig verksamt mot lättare depression. När hjärncellerna får en syre-boost jobbar de också bättre ihop. Arbetet med teknik och rörelser i träningen stimulerar vår kognitiva förmåga (t ex minne; fokus). Även skelettets hållfasthet ökar vid regelbunden användning av muskler och belastning av kroppen från unga år. Skelettstyrkan byggs upp och risken för frakturer senare i livet minskar.

Det låter ju jättebra, men vad ska man då träna? Man bör prioritera tid för regelbunden allsidig träning. Konditionspass som ökar pulsen/andningen rejält (gympa, dans eller liknande) bör vara prio 1. Sen har vi styrka och balans. Att optimera sin kapacitet här minskar generellt risken för skador i vardagen - viktigt med ökad ålder. Träning för styrka kan vara: core (bålstyrka), skivstång, eller så kallad funktionell träning (finns många koncept); för balans och mentalt fokus kan någon yogaliknande aktivitet passa (finns stort utbud).

All träning, rätt utförd, kräver i sig även mentalt fokus. Någon aktivitetsform, 60 minuter, varannan dag kan vara en bra start – känn efter vad som passar just dig. Man ska inte heller glömma att våra celler, förutom syre, även behöver energi. Vid ökad fysisk aktivitet, behöver cellerna mer energi. Vill man optimera resultatet av träningen, bör man därför parallellt planera sitt kostintag.

Till sist: Variera din träning, lyssna på kroppen/dagsformen och välj träning som du gillar (annars blir den inte av).

Marie-Louise Wadenberg

Ny antologi om vetenskapliga metoder

Är alla vetenskapliga metoder lika bra?

Jens Allwood

Vi behöver bidrag till antologin från naturvenskap och medicin.

Vi har redan 6 bidrag från humaniora, samhällsvetenskap och informatik.

Se nedan vilka anmälda bidrag vi har och längre ner om idén med antologin.

Jens Allwood: Finns det generiska metoder som kan vara till nytta i alla vetenskaper?

Mitt kapitel kommer att särskilt behandla begreppsanalys, definitioner, krav på teori och klassifikationssystem.

Elisabeth Ahlsén: Metod i tvärvetenskapliga studier, med exempel från klinisk lingvistik, logopedi och psykologi

Karl Gunnar Hammarlund: "Att dikta över fakta: från det förflutnas fragment till historiskt sammanhang" Mina tankar just nu är att kapitlet blir ett försök till diskussion av metodologi och epistemologi i historievetenskapen.

Per Flensburg: Mitt bidrag skulle kunna ha en titel nånting i stil med ”Hur beskriver man verkligheten? Och varför måste man göra det?” Det har lite bäring på Chuchmanns olika undersökare.

Anders Gustavsson: Jag skulle kunna skriva något om kopplingen i samma undersökning mellan historiska arkivstudier och fältarbeten med intervjuer.

Leif Bloch-Rasmusen: "Min favoritmetode er pragmatismen i Peirce' tegn-teori forstand, herunder specielt 'playfull musement', æstetik og abduktion, der er grundlag for induktion og deduktion. Det gælder i informatik og på andre områder”

Förslag till en diskussionsantologi baserad på kritiska synpunkter på metod över disciplingränser

5 -10 författare från olika discipliner inbjuds att författa en artikel om sin(a) vetenskapliga favoritmetod(er). Men eftersom det i många fall är svårt att diskutera metod utan att relatera metoden till en undersökningsdomän och ett problem (och kanske till och med till en disciplin och syn på vetenskap), är det önskvärt att öka förståelsen genom konkretion och exemplifiering. Relationen till en vetenskaplig disciplin kan vara både speciellt intressant och problematisk, eftersom avsikten är att möjliggöra kritisk diskussion över disciplingränser. Den metod eller de metoder man diskuterar behöver därför naturligtvis inte vara specifika för en disciplin utan kan mycket väl vara generella eller relevanta för flera discipliner.

Alla artiklar läses sedan av alla medverkande författare. Varje författare måste sedan skriva en kritik av minst 2 av de artiklar som han/hon läst. Vill man kritisera fler går det bra. [Om motiveringen och även försvaret för metoden är att vi brukar göra så i vår disciplin, och det kan ingen utanförstående ha tillräckligt med insikt för att kritisera, så kommer vår diskussion att utarmas].

Ursprungsförfattaren får sedan besvara kritiken.

Färre än 5 författare kanske blir för få och mer än 10 oöverskådligt.

Det vore önskvärt om vi kunde få en bred spridning av författare med minst en författare från vardera en av humaniora, samhällsvetenskap, medicin, naturvetenskap och teknik.

Jag försöker skriva ett förord och möjligen ett efterord, förutom att själv skriva en artikel om min(a) favoritmetod(er).

Are all scientific methods equally good?

Jens Allwood

We need contributions to our anthology from natural science and medicine.

We already have 6 contributions from the humanities, social sciences and informatics.

See below for the nature of the contributions we have and for the idea of the anthology.

***Jens Allwood**: Are there generic methods that can be of use in all sciences? My chapter will especially treat conceptual analysis, definitions, requirements, requirements on a theory and systems of classification (taxonomies).*

***Elisabeth Ahlsén**: Methods in interdisciplinary studies with examples from clinical linguistics, speech therapy (logopedics) and psychology.*

***Karl Gunnar Hammarlund**: "To creatively narrate over facts: from the fragments of the past to historical coherence". My thoughts right now are that my chapter will be an attempt to discuss methodology and epistemology in historical research”*

***Anders Gustavsson**: I could write something about the connection in the same investigation between historical archive studies and field-work, using interviews.*

***Per Flensburg**: My contribution could have a title roughly along the lines of "How do you describe reality? And why do you have to do it?" It is related to the different investigations carried out by Churchman.*

***Leif Bloch-Rasmusen**: "My favorite method is pragmatism in the sense of the sign theory of Peirce, especially "playful musement", aesthetics and abduction which are the basis for induction and deduction. This holds for informatics and other areas of science as well.*

A proposal for an anthology based on critical discussions of methods across disciplinary boundaries

5 – 10 contributors from different disciplines are invited to write a chapter about their favorite scientific method(s). But since it is often difficult to discuss method without relating the method(s) chosen to a domain of investigation and a problem to be investigated (and perhaps even to a discipline and general view of science), it is desirable to increase understanding by being concrete and giving examples. The relation to a scientific discipline can be both interesting and problematic since the purpose is to have a critical discussion across disciplinary boundaries. The method or method(s) you discuss need therefore not be specific to a particular discipline but can very well be very general or relevant for several disciplines.

All submitted chapters will then be reviewed by all contributing authors. Every author must then write and comment on at least two of the chapters he/she has been reviewing. If you want to comment on more than two chapters, that is fine. [If the motivation and also the defense of the method are that "this is the way we usually do it in our discipline and no person who does not belong to our discipline can ever have enough insight to criticize this", then our discussion will be impoverished].

The original author of a chapter is then given the opportunity and task to reply to the criticism.

Less than 5 contributors will probably be too few and more than 10 would probably be difficult to grasp and keep apart.

We are aiming for a broad coverage where we have at least one author from each of the areas of the humanities, the social sciences, medicine, the natural sciences and echnology.

I will attempt to write a preface and possible a post-script besides writing a chapter myself about my favorite method(s).

Jens Allwood

Vad händer med vår välfärd?

Olikheterna utvecklar oss

John Fletcher

***Abstract** - Our development stems from our differences*

Under the clean slate view, differences between people tend to be regarded as unjust, as if the talented person had stolen his talent from somebody else. This makes the concept 'added value created by the entrepreneur' suspect, when in fact he/she was able to produce something valuable enough for others to pay more than the total cost.

Det är olikheterna som leder framåt tack vare de sociala och tekniska förändringar som växer fram ur dessa olikheter. Trots detta betraktas olikheter ofta som orättvisa, som om olikheter vore resultatet av att någon har skott sig på någon annans bekostnad. Man argumenterar ofta som om hela ekonomin, livet, vore ett nollsummespel. Om en företagare gör en vinst på en miljon kronor beror det (enligt detta synsätt) på att han har tagit denna miljon från andra. Resultatet av den

världsbilden är att entreprenörers verksamheter gärna betraktas med misstro och, om verksamheten är framgångsrik, med avundsjuka och höga marginalskatter. Rikedom är snudd på skamligt, och att ta betalt (i form av utdelning) för det arbete man gör och de pengar man riskerar är ”omoraliskt”.

I verkligheten är det för det mesta i stället så, att företagaren genom sina goda idéer och hårda arbete har skapat något som andra är villiga att betala mer än produktionskostnaden för. Företagaren har skapat ett mervärde. Det är det mervärdet som gör oss alla rikare – inte minst ‘samhället’. (Om företagaren inte skapar mervärde sorteras företaget bort genom att gå i konkurs.)

Det är sällan någon formulerar sig så rakt på sak. Ändå finns den här inställningen med ”mellan raderna” i debatten. Kombinationen av ett stötskyddande omhändertagande och kravet på ”rättvisa” leder till att vi alla blir omhändertagna nummer, nummer i bostadskön, nummer i kön till den nödvändiga höftoperationen, inte självständiga individer som har befälet över – och ansvaret för – sina egna liv.

En annan konsekvens är att ’samhället’ lägger en massa kraft på att undvika olikheter (=’orättvisor’) genom ’förebyggande lagstiftning’, lagstiftning som ska hindra oss från oönskade beteenden, snarare än bestraffa oss om vi skadar andra.

Likhetskravet innebär också att alla förväntas kunna nå samma mål i skolan, att det bara handlar om vilka resurser skolan sätter in. När någon inte presterar i nivå med målen betraktas det som skolans misslyckande. Då ligger det nära till hands att målen i ett slags bakvänt rättvisetänkande sänks så att fler ska kunna nå dem.

’Samhällets’ budskap: ”Vi har råd att ta hand om dig!” gör oss allt mindre kapabla att hantera det oväntade. Vi blir mindre stöttåliga, och det enda säkra med det oväntade är att det kommer, Estonia, tsunamin i Thailand, folkvandringen, … Sverige har inte visat prov på någon större stöttålighet i de sammanhangen.

Det stötskyddande samhället gör oss till offer, till någon som ska ”kräva sin rätt” – en rätt som ska levereras av någon annan. Det är ingen bra överlevnadsstrategi för individers välbefinnande – och det är inte ett bra sätt att bygga ett levande, livskraftigt, meningsfullt samhälle.

En annan aspekt är att vi är så olika – är det ’rättvist’?

John Fletcher

Bokrecension

Sverige läser – utan pekpinnar! En nyutkommen guide till tusen år av svensk litteratur

Av Åsa Morberg, docent och bitr. professor i Strömstad Akademi, ordförande i Stig Sjödin Sällskapet och styrelseledamot i DELS

Varför behöver vi i Sverige en bok som Sverige läser? Sverige läser vill tipsa mera brett om böcker och författarskap som många läsare kan njuta och ha glädje av. Och sist men inte minst återupptäcka böcker som sjunkit in i glömskan i konkurrens med all nyutkommen litteratur. Vi har ett fantastiskt litteraturarv i Sverige, som det gäller att få syn på! I boken Sverige läser kan man botanisera bland titlar och författare. Läsförståelse är grunden för våra barn och ungdomar för att få framgång i skolan.

De läser stora mängder text dagligen - på datorn, mobilen, instruktioner och anvisningar. Att också läsa böcker gör skillnad. Det är en av flera strategier för att fylla på ordförrådet, stimulera fantasin och utveckla språket.

Så här års finns det knappt något härligare än att få krypa upp i sängen med raggsockor på fötterna, en tjock härlig bok i handen och hela världen stannar. Det bästa är att forskningen ger grönt ljus till läsningen och visar gång på gång att din stund med boken är väl

investerad tid. Stressen minskar, du blir modig och empatisk och du minns bättre genom hela livet – bland annat.

Nu har alltså boken ” Sverige läser” kommit ut efter ett hårt och intensivt arbete av DELS. Titeln på boken är ”Sverige läser! 1066 böcker ur tusen år av svensk litteratur från vikingatid till år 2000”, redigerad av Olof Holm, Kristina Lundgren, Barbro Thomas, och utgiven av DELS Tidskrifter Aktiebolag. Drivande i projektet har varit DELS ordförande Birgitta Wistrand, fil.dr i litteraturvetenskap.

Det har skrivits många böcker om vad som bör läsas, utifrån vilka böcker som är bäst. De litterära sällskapen i Sverige, DELS, får ofta frågor om sådana lästips, men vill egentligen inte komma med några ”bör”, utan tipsa mera brett om böcker och författarskap som många läsare kan njuta och ha glädje av. Och sist men inte minst återupptäcka, böcker som sjunkit in i glömskan i konkurrens med all nyutkommen litteratur.

Med den här ”guiden” ”Sverige läser 1066 böcker ur tusen år av svensk litteratur från vikingatid till år 2000” till svensk litteratur, om vad som bör läsas vill DELS också öka intresset för läsning, för mer läsning, av fler författare, i olika genrer, och för mer återutgivning av svensk litteratur som förtjänar att hållas levande och uppmärksammas för nya generationer av läsare. Boken innehåller tips om 1066 böcker ur tusen år av svensk litteratur från vikingatid till år 2000. Det är en imponerande samling verk. Boken fungerar som lästips. Den är skriven av de litterära sällskapen som har stort kunnande och vetande om sina författare.

DELS har alltså bett varje litterärt sällskap att ta fram tre verk som deras författare skrivit och som sällskapet tycker att andra skulle ha glädje av att läsa. Stig Sjödin Sällskapet har lagt ned mycket arbete på att ta fram tre förslag till boken Sverige läser. Varje sällskap föreslog verk till DELS för vidare arbete med boken. I sällskapen finns experter på författaren och författarens verk.

Stig Sjödin Sällskapet skickade in tre bidrag till det ”Det ideala biblioteket”. Verk 1: Sotfragment. Åren på järnbruket har satt outplånliga spår hos författaren. Det var först när han som diktare gick i clinch med dessa minnen, i diktsamlingen ”Sotfragment” från 1949, som han fick sitt stora genombrott. ”Sotfragment” gav en banbrytande skildring av arbetet i svenska fabriker och är det verk som har överskuggat mycket av Stig Sjödins lyrik genom åren.

Verk 2: Livets starka smak: I diktsamlingen Livets starka smak är tonen ledigare. Sjödin återvänder till bruket som han arbetat på. Han beskriver nu arbetsskador, monotonin, alienationen i fabrikerna och hur arbetarna hade mindre kontroll än någonsin över sitt arbete. Samtidigt kombinerar han detta med några av de vackraste kärleksdikterna som vi har på det svenska språket och lyriska skildringar av den svenska naturen. Ställer man de tidigare diktsamlingarna bredvid dessa så kan man knappt tro att det är samma författare som har skrivit dem.

Verk 3: Läkebok, nedresa: 1993 dog Sjödin 75 år gammal i lungcancer. Han hade rökt hela sitt liv men också fått stenlunga från sitt arbete i Sandvik. Han hann publicera en sista diktsamling som heter ”Läkebok, nedresa” samma år som han dog, en bok om döden som inleddes med ett utdrag ur hans sjukjournal. I diktsamlingen skrev han om att vara utelämnad åt sin kropp och att befinna sig i pillrens grepp. I tidningarna fick ”Läkebok” lyriska recensioner och den beskrevs som en av de bästa böckerna som författats på svenska om döden. Sjödin läste dessa hyllningar på sin dödsbädd och det värmer verkligen att hans liv avslutades inför en hyllningskör.

”Sverige läser” har inspirerats av modellen från Frankrike. Bernhard Pivot tog initiativet till ”La Bibliothèque Idéale” och sammanställde över 1000 sidor läsvärd litteratur. DELS vill genom utgivningen av boken verka för mer läsning, av fler svenska författare. Vi kommer att ta boken i fickan vid nästa

besök till biblioteket eller bokhandeln, och fråga efter böcker som väckt intresse.

Åas Morberg

Sweden reads - without cues! A new guide to a thousand years of Swedish literature

By Åsa Morberg, Docent/Associate Professor in Strömstad Academy, Chairman of the Stig Sjödin Society and board member of De litterära Sällskapen (DELS)

Why do we in Sweden need a book called 'Sweden reads'? Swedish readers want to inform, more broadly, about books and authorship that many readers can enjoy and enjoy. And last but not least, rediscover books that have sunk into oblivion in competition with all new literature. We have a fantastic literary heritage in Sweden, which is important to realize! In the book 'Sweden reads', you can botanize among titles and authors. Reading comprehension is the foundation for our children and young individuals in order to succeed in school. They read large amounts of text daily - on the computer, cell phone, instructions and directions. In addition to that, also reading books makes a difference. It is one of several strategies for replenishing vocabulary, stimulating the imagination and developing the language.

This time of the year, there is hardly anything more wonderful than being able to crawl into bed with rag socks on your feet, a thick lovely book in your hand and the whole world stops. The best thing is that the research gives green light to reading and shows time and time again that your time with the book is well-invested time. Stress decreases, you become brave and empathetic and your memory stays better throughout life - among other things.

Now the book "Sweden reads" is published, after hard and intensive work by DELS. The title of the book is "Sweden reads! 1,066 books from a thousand years of Swedish literature from the Viking Age to the year 2000 ", edited by Olof Holm, Kristina Lundgren, Barbro Thomas, and published by DELS Tidskrifter Aktiebolag. The driving force in the project has been the Chairman of DELS, Birgitta Wistrand, Professor of literary studies.

Many books have been written about what is worth reading, based on which books are best. The Literary Societies in Sweden/De litterära Sällskapen, DELS, are often asked about such reading tips, but do not really want to come up with any "shoulds", but rather give more broad tips about books and authorship that many readers can enjoy. And last but not least, rediscover books that have sunk into oblivion in competition with all new literature.

With this "guide", 'Sweden reads, 1,066 books from a thousand years of Swedish literature from the Viking Age to the year 2000', about what is worth reading in Swedish literature, DELS also wants to increase the interest in reading, the interest for more reading, by more authors, in different genres, and for more republishing of Swedish literature that deserves to be kept alive and noticed for new generations of readers. The book contains tips on '1,066 books from a thousand years of Swedish literature from the Viking Age to the year 2000'. It is an impressive collection of works. The book serves as a guide offering reading tips. It is written by De litterära Sällskapen in Sweden that have great knowledge and awareness of their authors.

DELS has thus asked each Literary Society to produce three works written by their authors and which the Society thinks others would enjoy reading. Stig Sjödin Sällskapet has put a lot of work into developing three proposals for the book 'Sweden reads.' Each Society proposed works to DELS for further work on the book. The Society has experts on the author and the author's work.

Stig Sjödin Sällskapet submitted three contributions to "The Ideal Library". Work 1: 'Soot Fragments'. The years in the ironworks have left indelible marks on the author. It was only when he as a poet went in clinch

with these memories, in the collection of poems 'Soot Fragments' from 1949, that he got his big breakthrough. 'Soot Fragments' gave a pioneering description of the work in Swedish factories and is the work that has overshadowed much of Stig Sjödin's poetry over the years.

Work 2: 'The strong taste of life'. In the collection of poems The strong taste of life, the tone is more relaxed. Sjödin returns to the mill where he worked. He now describes occupational injuries, the monotony, the alienation in the factories and how the workers had less control than ever over their work. At the same time, he combines this with some of the most beautiful love poems we have in the Swedish language and lyrical depictions of Swedish nature. If you place the previous collections of poems next to these, you can hardly believe that it is the same author who wrote them.

Work 3: 'Medicine, descent/Läkebok , nedresa'. In 1993, Sjödin died at the age of 75 of lung cancer. He had smoked all his life but also got a stone lung from his work in Sandvik. He managed to publish one last collection of poems called "Läkebok, nedresa" the same year he died, a book about death that began with an excerpt from his medical records. In the collection of poems, he wrote about having to surrender to what was going on in his body and being in the grip of the pill. In the newspapers, "Läkebok" received lyrical reviews and it was described as one of the best books written in Swedish about death. Sjödin read these tributes on his deathbed and it is really heartwarming that his life ended with a choir of accolades.

"Sweden reads" has been inspired by the model from France. Bernhard Pivot took the initiative for "La Bibliothèque Idéale" and compiled over 1000 pages of readable literature. Through the publication of the book, DELS wants to work at encouraging more reading by more Swedish authors. We will bring the book in our pocket on the next visit to the library or bookstore, and ask for books that have aroused interest.

Åsa Morberg

Studiebesök

Besök på off-grid anläggning

Per Flensburg

I samarbete med Rotary Poseidon gjorde vi ett besök på en offgrid-anläggning: Nilsson Energy. Det var ett mycket intressant besök och vi fick en god inblick i vad som behövs för att en anläggning ska vara helt frikopplat från det elektriska nätet. Principen är ganska enkel:

1. Man sätter upp en mängd solceller på taket
2. De ger ström som förbrukas i huset
3. Den ström som inte förbrukas lagras i batterier
4. När batterierna är fulla går strömmen till en elektrolysator, en apparat som spjälkar vatten i syre och väte med hjälp av el.
5. Syret släpps ut i luften medan vätgasen lagras
6. När solen inte längre ger el så använder man batterier i första hand
7. När dessa är tömda startar en bränslecell som använder lagrade vätet för att göra el. Restprodukten blir vatten. I princip motsatt process som i elektrolysatorn
8. Bränslecellen producerar dessutom värme eftersom vattnet är varmt och detta kan användas för att producera varmvatten.

Hela anläggningen ska dimensioneras så den täcker årsbehovet plus reserver ifall det skulle hända saker. Nedan visar jag en del bilder från besöket.

Första bilden visar det yttre av vätgaslagret. Det är inmurat i ett rum med 15 cm tjocka betongväggar eftersom det går en väg ovanför. Om det är 25 m eller från bebyggelse behövs bara inhägnad. Vätgas är till skillnad från vad man tror inte explosiv, men den brinner bra. Därför är det övertäckta ventila-

tionstrummor i taket som leder bort elden ifall det skulle uppstå sådan. De två höga rören leder bort läckande väte.

Nästa bild visar en del av tuberna som vätgasen lagras i. Det är skrotade tuber från vätgasfordon, Det krävs speciella tuber för att lagra vätgas. I en vanlig ståltub reagerar vätet med kolet i stålet och skapar hålrum. Dessa medför dela att gas läcker ut men framförallt att godset försvagas och till sist går tuben sönder. Man noterar att rören är väldigt smala, 8 mm endast. Böjen är till för att jämna ut temperaturskillnader.

Nästa bild visar en del av solcellerna på ta-

ket. Hela taket var täckt plus en del av fasaden. I mitten finns solfångare för produktion av varmvatten. De har så hög kapacitet att de genererar en mängs överskottsvärme, som pumpas ner i bergvärmens borrhål.

En del av sidorna på huset var också täckta av solceller. På taket ligger de direkt på tjärpapp, det finns alltså inget vanligt tak däremellan.

På bilden nedan ser vi solcellcentralen. De två grå skåpen till höger omvandlar solcellernas likström till 220 volt växelström. De gula skåpen till vänster lagrar överskottsel i batterier och omvandlar sedan batteriernas 48 V likström till 220 V växelström. Det finns sex stycken sådana skåp så två är utanför bilden

Batterierna var imponerande. Det var 5 ton blybatterier, vilket var vad som fanns 2015 då anläggningen byggdes. Idag använder man litiumbatterier dels för att de är mycket effektivare men framförallt att de håller mycket längre. Ett blybatteri klarar av max 2 000 laddcykler medan ett litiumbatteri klara av ca 8 000 innan dessa kapacitet har sjunkit till 70%. I praktiken varar ett litiumbatteri 22 år medan ett blybatteri varar i två år.

I bilden ovan ser vi batterilagret. Varje batteri väger 92 kg, så lyftkranen behövs verkligen. I bakgrunden ser man dessutom en dieselgenerator, som egentligen inte behövs med så stort vätgaslager man har. Men den måste köras någon timme var månad.

På bilden ovan har vi den apparat som spjälkar vattnet i vätgas och syre. Som synes är den inte speciellt stor.

På bilden ovan ser vi skåpet med elektrolysatorn i mitten till höger. Till vänster ser vi bränslecellen, som med hjälp av väte och luft producerar el och varmvatten. Varmvattnet används för uppvärmning av hushållets varmvatten. Vi ser också batterilagret och dieselgeneratorn. Mellan dieselgeneratorn och elektrolysatorn finns ett tomt skåp. I ett sådant skåp kan man numera stoppa in både batteri, elektrolysator och värmepump. Ett pris på 425 000 nämndes och en av deltagarna var beredd att beställa direkt!

Sista bilden visar värmeanläggningen. Där finns 3 ackumulatortankar à 1 000 l styck i bakgrunden till höger, mitt i bilden finns varmvattenberedare, 2 st à 400 l och till höger därom har vi bergvärmepumpen. Framför ackumulatortankarna står ett 400 liters expansionskärl. Tanken längst till höger tror jag hörde till husets uppvärmning, de övriga var för smälta snön på gårdsplanen.

Totalt hade anläggningen kostat 3 milj, men då hade ägaren gjort mesta jobbet själv. Man stoppar in 15 000 KWh el i vätgastuberna och får ut ca 9 000 KWh, alltså en verkningsgrad på 60%.

Vår värd, Hans-Olof Nilsson var väldigt kunnig och hade byggt en anläggning med både ”hängslen och livrem”, dvs, det fungerar precis som för alla andra fastän huset inte alls är inkopplat på et allmänna elnätet. Vi var väldigt imponerade allihop!

Per Flensburg

Visit to the off-grid facility

Per Flensburg

In collaboration with Rotary Poseidon, we visited an off-grid facility: Nilsson Energy. It was a very interesting visit and we got a good insight into what is needed for a facility to be completely disconnected from the general electricity network. The principle is quite simple:

1. A number of solar cells are installed on the roof

2. They provide electricity that is consumed in the house

3. The power that is not consumed is stored in batteries

4. When the batteries are full, the power goes to an electrolyzer, a device that splits water into oxygen and hydrogen using electricity.

5. Oxygen is released into the air while the hydrogen gas is being stored

6. When the sun no longer provides electricity, batteries are used in the first place

7. When these are depleted, a fuel cell starts using the stored hydrogen to make electricity. The residual product is water. Basically the opposite process as in the electrolyzer

8. The fuel cell also produces heat because the water is hot and this can be used to produce hot water.

The entire facility must be dimensioned so that it covers the annual need plus reserves, in case some unwanted incident should happen. Below I show some pictures from the visit.

The first picture shows the exterior of the hydrogen layer. It is walled in sitting in a room with 15 cm thick concrete walls because there is a road above. If it is located 25 m or more from other buildings, only a fence is needed. Hydrogen is not, contrary to popular belief, explosive, but it burns well. Therefore, it is the covered ventilation drums in the roof that lead away the fire in case such should occur. The two high pipes lead away leaking hydrogen.

The next picture shows some of the tubes in which the hydrogen is stored. These are scrapped tubes from hydrogen vehicles. Special tubes are required to store hydrogen. In an ordinary steel tube, the hydrogen reacts with the carbon in the steel and creates cavities. These cause parts to leak gas, but above all that the goods weaken and eventually the tube breaks. It is noted that the pipes are very narrow, 8 mm only.

The bend is to even out temperature differences.

The next picture shows some of the solar cells on the roof. The entire roof was covered plus part of the facade. In the middle there are solar panels for the production of hot water. They have such a high capacity that they generate a lot of excess heat, which is pumped down into the borehole of the geothermal heating. Some of the sides of the house were also covered by solar cells. On the roof, they are placed directly on tar-cardboard, so there is no ordinary roof material in between.

In the picture above, we see the photovoltaic center. The two gray cabinets on the right convert the direct current of the solar cells to 220 volts AC. The yellow cabinets on the left store excess electricity in batteries and then convert the batteries' 48 V DC to 220 V AC. There are six such cabinets so two are not seen in the picture

The batteries were impressive. There were 5 tons of lead batteries, which was what was available in 2015 when the plant was built. Today, lithium batteries are used partly because they are much more efficient but above all because they last much longer. A lead battery can handle a maximum of 2,000 charge cycles, while a lithium battery can handle about 8,000 before its capacity has dropped to 70%. In practice, a lithium battery lasts 22 years while a lead battery lasts for two years.

In the picture above we see the battery storage. Each battery weighs 92 kg, so the

crane is really needed. In the background you also see a diesel generator, which is not really needed with such a large hydrogen stock that you have. But it has to run for an hour every month.

In the picture below, we have the device that splits the water into hydrogen and oxygen. Apparently it is not very big.

In the picture below we see the cabinet with the electrolyzer in the middle right. To the left we see the fuel cell, which with the help of hydrogen and air produces electricity and hot water. Hot water mains are used to heat the household's hot water. We also see the battery storage and the diesel generator. Between the diesel generator and the electrolyzer there is an empty cabinet. In such a cabinet you can now put both battery, electrolyzer and heat pump. A price of SEK 425,000 was mentioned and one of the participants was ready to order immediately on the spot!

The last picture shows the heating system. There are 3 accumulator tanks of 1,000 l each in the background to the right, in the middle of the picture there is a water heater, 2 of 400 l each and to the right we have the geothermal heating pump. In front of the accumulator tanks is a 400 liter expansion vessel. The tank on the far right I think was part of the house's heating, the others were for melting the snow in the yard.

In total, the facility had cost SEK 3 million, but then the owner had done most of the work himself. You put 15,000 KWh of

electricity in the hydrogen tubes and get about 9,000 KWh, ie an efficiency of 60%.

Our host, Hans-Olof Nilsson was very knowledgeable and had built a facility with both "braces and belt", ie, it works just like for everyone else even though the house is not connected to a public electricity grid at all. We were all very impressed!

Per Flensburg

Debatt

Betygsutredningen ”Bygga, bedöma och betygssätta - betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper”, den sjätte betygsreformen

av Åsa Morberg, docent i didaktik och bitr. professor i didaktik

Betygsutredningen presenterades 17 augusti 2020. Den är en gedigen lunta på hela 777 sidor, som tagits fram efter konstens alla regler, och är i det närmaste allomfattande. Utredningen ger förslag men tar inte ställning. Det gör politiker. Vad det blir av utredningen, återstår att se.

Någon diskussion om att ta bort betygen finns inte idag. På 70-talet ansåg däremot nästan alla att betygen borde tas bort. Idag är vårt samhälle mera auktoritärt och det finns en stark tilltro till att mäta, allt som går att mäta. Det finns också ett mycket starkt inflytande av en övre medelklass som är betygsvänlig. Betygsanhängarna har tagit hem flera segrar, med betyg till de yngsta barnen och med flera steg på betygsstegen. Betyg och bedömning ligger i tiden.

Ett intressant perspektiv på betygsutredningen får man om man studerar de betygsreformer som tidigare genomförts. Det har egentligen alltid funnits problem. Det finns problem med betyg idag också. Det kommer alltid att finnas problem med betyg, enligt min övertygelse.

Mellan 1820-1897, hade läroverken en fyrgradig skala relaterad till kursplanen. De bokstäver och begrepp som användes var A Berömlig insikt, B Godkänd insikt, C Försvarlig insikt och D Otillräcklig insikt. Lärjungarna fick även betyg i uppförande: A Stadgade seder och berömligt uppförande, B Jämt och stadgat uppförande, C Klanderligt uppförande och D Lättsinnigt och ostadigt uppförande. Betygsskalorna omfattade båda fyra steg.

Mellan 1897-1962 avgavs betyg i en åttagradig skala (i folkskolan från 1897). Betygsstegen var: A Berömlig, a Med utmärkt beröm godkänd, AB Med beröm godkänd, Ba Icke utan beröm godkänd, B Godkänd, BC Icke fullt godkänd, C Underkänd/otillräcklig. Betyget B? användes också och det betydde Med tvekan godkänd. Det var absoluta betyg relaterade till läroplanen. Betyg gavs också i uppförande och ordning. Det fanns två steg för underkännande i den betygsskalan. Det gavs även betyg i Uppförande och Ordning där standardbetyget var A medan "nedsatt sedebetyg" oftast motsvarades av B i Ordning. I allvarligare fall kunde C i Ordning och B, C eller D i Uppförande användas. Nedsatt sedebetyg kombinerades i allvarliga fall med relegering. För att bli flyttad till högre årskurs krävdes godkända betyg i samtliga ämnen. Det gick att flyttningspröva för att bli godkänd i de ämnen som var underkända, ett slags kompensatoriskt tänkande.

Mellan1962-1994, fanns en femgradig relativ betygsskala. Betygen 1-5 sattes i proportion till prestationerna hos samtliga elever som läser samma kurs, samma år. Dessutom togs betygen bort från de lägre årskurserna i grundskolan och ersattes med s.k. kvartssamtal, uppföljande och utvärderande samtal med eleven, föräldrarna och lärare. Avsikten var att betygen för samtliga elever i landet som läste en viss ämneskurs skulle fördelas, enligt följande: Betyg 5: 7 %, betyg 4: 24 %, 3: 38 %, 2: 24 % och betyg 1: 7 % sämsta betyg. Detta betygssystem byggde på hypotesen att elevernas prestationer från ett stort antal sammanvägda uppgifter för en stor grupp elever fördelar sig, enligt en nor-

malfördelning. För att uppnå målet att jämföra samtliga elever i hela landet, anordnades standardprov i grundskolan och centralprov i gymnasiet/fackskolan. Det vanligaste problemet med de relativa betygen var att ovanstående poängfördelning skulle gälla i varje klass/grupp. Det kunde förekomma påståenden som "femmorna är slut", vilket bottnar i en missuppfattning om hur centralproven skulle hanteras lokalt. Det relativa betygssystemet föll på sin egen orimlighet. Det spelade egentligen ingen roll vad eleven kunde, eleven fick betyg efter elevens plats i rangordningen.

Mellan 1994-2011 gavs målrelaterade betyg i en tregradig betygsskala Godkänd, Väl godkänd och Mycket väl godkänd. I gymnasiet fanns också IG som var Underkänd. I grundskolan fanns inte betyget icke godkänd (IG) till skillnad från i gymnasieskolan. Om en elev inte nådde målen för grundskolans sista år skrevs istället ett skriftligt omdöme om elevens kunskapsutveckling i ämnet (eller ämnesblocket) och bifogades i slutbetyget. Det sistnämnda infördes 1 juli 2003. Betygen sattes av undervisande lärare och även av obehöriga lärare. Om undervisande lärare fick förhinder sattes betyg helt sonika av rektor, som var ytterst ansvarig för betygen. Det är även rektor som sätter betyg om två lärare är oense om elevens betyg.

Mellan 2011och framåt infördes den sexgradiga betygsskalan A till F, inspirerad av Bolognaprocessen i högre utbildning. Det finns preciserade kunskapskrav i form av kriterier som anger vilka kunskaper som krävs för betygen A, C och E. För betygen B och D gäller att eleven ska få betyget om de uppfyllt kunskapskravet för underliggande betyg i sin helhet och uppfyllt kunskapskravet för överliggande betyg till övervägande del. Om en elev inte uppfyller kunskapskraven för betyget E ska eleven ges betyget F. Ett betyg till infördes för underkännande - Fx. Finns inte underlag för att sätta betyg på grund av att eleven varit frånvarande, sätts inget betyg.

Så här kan man förenklat visa hur de olika systemen ser ut i relation till betygsutredningens förslag

Det har funnits kritik mot i princip alla betygssystem. Både avnämare, lärare, elever och föräldrar har riktat kritik mot i stort sett alla betygssystem.

Sammanfattningsvis har betygssystemen sett olika ut över tid. Det har varit kursplanerelaterade betyg, läroplansrelaterade, gruppreleterade betyg, målrelaterade betyg, och kriterierelaterade betyg. Betygsskalorna har också sett olika ut, kortfattad text, bokstäver eller siffror. Betyg har inte alltid getts till alla elever i skolsystemet. De yngsta eleverna har varit undantagna. Kvartssamtal ersatte betyg. Betyg i uppförande och ordning har satts ibland och ibland inte. De två första tidsperioderna hade sedebetyg, de tre senare hade inte sedebetyg.

Det har funnits kritik mot i princip alla betygssystem. Avnämare, lärare, elever och föräldrar har riktat kritik mot i stort sett alla betygssystem. Tanken med betygsutredningen är att skapa ett system som ger bättre förutsättningar för elevers lärande och bättre förutsättningar för lärares undervisning, bedömning och betygssättning. Lovvärt initiativ, men tror vi verkligen på det? Jag gör det inte.

Åsa Morberg

The grading inquiry "Build, assess and grade - grades that better reflect the students' knowledge", the sixth grade reform

By Åsa Morberg, Ass. Professor in Didactics

The grading inquiry was presented on 2020-08-17. The grading inquiry is a solid package of 777 pages, produced according to all the rules of art, and is almost all-inclusive. The inquiry makes proposals but does not take a position. Politicians do that. What will become of the investigation remains to be seen.

There is no discussion today about removing the grades. In the 70's, however, almost everyone thought that the grades should be removed. Today, our society is more authoritarian and there is a strong belief in measuring everything that can be measured. There is also a very strong influence from an upper middle class that is grade friendly. The grading supporters have taken home several victories, with grades for the youngest children and with several steps on the grading ladder. Grades and assessment are politically trendy.

An interesting perspective on the grading inquiry is obtained if one studies the grading reforms that have previously been implemeted. There have really always been problems. There are problems with grades today as well. There will always be problems with grades, in my opinion.

Between 1820-1897, the educational institutions had a four-point scale related to the syllabus. The letters and terms used were A Commendable Insight, B Approved Insight, C Sound Insight and D Insufficient Insight. The disciples also received grades for conduct: A Settled customs and commendable conduct, B Smooth and settled conduct, C Blamable conduct and D Frivolous and unsteady conduct. The grading scales both included four steps.

Between 1897-1962, grades were given using an eight-point scale (in the primary school from 1897). The grading steps were: A, Praiseworthy, a, Passed with excellent praise, AB, Passed with praise, Ba, Passed with some praise, B, Passed, BC, Not fully passed, C, Failed / insufficient. The grade B? was also used and it meant Passed with some doubt/barely passed. These were absolute grades related to the curriculum. Grades were also given in conduct and order. There were two steps for failure in that grading scale. Grades were given in Conduct and Order where the standard grade was A, while "reduced moral/ethics grade" most often corresponded to B in Order. In more severe cases, C in Order and B, C or D in Conduct could be used. Decreased moral ratings were combined in serious cases with being expelled. In order to be transferred to next class level, approved grades in all subjects were required. It was possible to get another chance to pass in the subjects that were failed by taking a complementary test, a kind of compensatory thinking.

Between 1962-1994, there was a five-point relative grading scale. Grades 1-5 were used in proportion to the performance of all students taking the same course, the same year. In addition, the grades were removed from the lower grades in primary school and replaced by so-called quarter calls, follow-up and performance assessments with the student, parents and teachers. The intention was that the grades for all students in the country who took a certain subject course would be distributed, as follows: Grade 5, 7%, grade 4, 24%, grade 3, 38%, grade 2, 24% and grade1, 7% - worst grades. This grading system was based on the hypothesis that students' performance from a large num-ber of aggregated tasks for a large group of students is distributed according to a normal distribution.

In order to achieve the goal of comparing all students in the whole country, standard tests were arranged in elementary school and central tests in upper secondary school / vocational school. The most common problem with the relative grades was that the above grade distribution should apply in each class / group. There could be claims such as "we are out of fives", which is based on a misconception about how the central exams should be handled locally. The relative grading system fell on its own unreasonableness. It was not really about the student's actual knowledge, the student received grades according to the student's place in the ranking.

Between 1994-2011, goal-related grades were given using a three-point grade scale Pass, Pass with Distinction and Pass with utmost Distinction. In high school, there was

also IG (not approved) for those who failed. Unlike in high school, there was no grade for not approved/failed (IG) in elementary school. If a student did not reach the goals for the last year of elementary school, a written assessment of the student's knowledge development in the subject (or subject block) was instead created and attached to the final grade. The latter was introduced on 1 July 2003. The grades were given by regular teachers and also by unqualified teachers. If regular teachers were unable to give the grades, grades were simply given by the principal, who was ultimately responsible for the grades. It is also the principal who gives a grade if two teachers disagree on the student's grades.

Between 2011 and onwards, the six-step grading scale A to F was introduced, inspired by the Bologna process in higher education. There are specified knowledge requirements in the form of criteria that indicate which level of knowledge is required for grades A, C and E. For grades B and D, the student must receive the grade if they have met the knowledge requirement for underlying grades in their entirety and met the knowledge requirement for the higher grades to a majority. If a student does not meet the knowledge requirements for the grade E, the student must be given the grade F. Another grade was introduced for failure - Fx. If there is no basis for grading due to the student being absent, no grade is given.
This is how you, in a simple way, may show what the different systems look like in relation to the grading inquiry's proposal.

There has been criticism of virtually all grading systems. Both recipients, teachers, students and parents have criticized almost all grading systems.

In summary, the grading systems have been different over time. There have been syllabus-related grades, curriculum-related, group-related grades, goal-related grades, and criteria-related grades. The grading scales have also been different, concise text, letters or numbers. Grades have not always been given to all students in the school system. The youngest students have been excluded. Quarter calls have replaced grades. Grades in conduct and order have been given sometimes and sometimes not. The first two time periods had moral conduct grades, the latter three did not have moral conduct grades.

The idea of the grading inquiry is to create a system that provides better conditions for students' learning and better conditions for teachers' teaching, assessment and grading. Commendable initiative, but do we really believe in it? I do not do that.

Åsa Morberg

Fria ordet

En annan värld med andra värderingar

Carl E. Olivestam

Google underlättar vår tillvaro på olika sätt. Men det finns fallgropar att se upp för. En av dem är Google translate för den late.

En historia:

En ung och nykär amerikan berättade för mej att han träffat en fantastisk tjej på Disney World i Orlando. Hon var från Tyskland och kunde inte engelska. Och han kunde ingen tyska. Nu skrev de till varann genom att använda Google translate, men det hade blivit det ena missförståndet efter det andra…

Vi kan lära av denna historia:

Google translate har blivit bättre sen dess, men utan kritiskt omdöme hos skribenten så kan det fortfarande bli rätt tokigt.

Detta gäller också oss inom Strömstad akademi att se upp med. Och när jag på hemsidan läser våra översättningar till engelska av våra svenska akademiska positioner så finner jag exempel på fallgropar.

Mina frågor till dej:

Hur uppfattas den titulatur du formulerat av läsaren med sin akademiska och språkliga hemvist? Vänder du dej till den brittiska språkkulturen eller den amerikanska? Eller blandar du friskt? Kör du svenska stavningsregler också på engelska?

Och vidare när du översätter inlägg till Nyhetsbrevet eller publicerar dej i andra sammanhang. Vilken språkkultur väljer du, den brittiska eller den amerikanska?

Jag ett exempel:

i förra numret av Nyhetsbladet benämns jag

Historiker och didaktiker Carl Olivestam
som översätts till
Historian and didactics Carl Olivestam

Det blev många regelbrott på en gång inklusive när det ska vara versal eller gemen första bokstav. Räkna dem själv och ta sen en titt på din egen titulatur på hemsidan och i Nyhetsbrev och i övrigt.

Se över ditt visitkort:

Anmäl en av dej godkänd titulatur till Per Flensburg när du är säker på hur du vill bli uppfattad inom den engelskspråkiga världen, och vilken del av den du prioriterar. Detta är ditt visitkort.

Carl E. Olivestam

Professor of Education

Upprop

Gudmund Bergqvist

Som man frågar får man svar är utgångspunkten för detta upprop, ett varningens tecken!

Carl Olivestam och jag har nyligen publicerat en debattartikel inom den fria serien. Det handlar om en kritisk genomgång av de olika värdeskalor som levererar underlag till opinion, media, politikerbeslut etc.

Inte minst har vi granskat den i media så populära GAL-TAN skalan. Vi kritiserar den för att inte ta hänsyn till framsteg inom naturvetenskap, teknik och biomedicin.

Vårt upprop till er våra medlemmar handlar om att:

Läsa vår artikel och komma med konstruktiv kritik.

Ge oss förslag till hur framtida skalor bättre skulle kunna vara konstruerade och vilka ytterligare parametrar som bör komma med.

Vi har idéer för en kommande artikel och vill gärna ha input av er andra och eventuellt få en ytterligare medförfattare till den artikeln.

Så skriv direkt och sänd ditt svar till:

gudmundbegqvist@hotmail.com

eller

carl.olivestam@stromstadakademi.se

Vi kommer att ta del av dina förslag med stor glädje

Call

Ask a silly question and you will get a silly answer, is the starting point for this appeal, a warning sign!

Carl Olivestam and I have recently published a debate article in the Free Series. It is about a critical review of the various value scales that provide a basis for opinion, media, political decisions, etc.

Not least, we have reviewed the GAL-TAN scale, which is so popular in the media. We criticize it for not taking into account advances in science, technology and biomedicine.

Our appeal to you our members is:

Please read our article and give constructive criticism/feedback.

Give us suggestions on how future scales could be better designed and what additional parameters should be included.

We have ideas for an upcoming article and would like input from the rest of you and possibly get an additional co-author for that article.

So write immediately and send your answer to:

gudmundbegqvist@hotmail.com

or

carl.olivestam@stromstadakademi.se

We will take note of your suggestions with great pleasure

Ny bok

I metaforernas landskap: Om livet, döden och kärleken

Gudrun Olsson

Gudrun Olsson, professor i psykologi har gett ut en ny bok. Se presentationsblad på nästa sida.

CARLSSON BOKFÖRLAG

I metaforernas landskap: Om livet, döden och kärleken

Gudrun Olsson

"Syftet med denna bok är att undersöka metaforanvändningen i vårt vardagsspråk och i vårt vardagsliv. De metaforer vi använder lägger i hög grad hur vi lever våra liv och hur vi förstår våra upplevelser. Vilken metafor vi lutar oss mot påverkar oss ofta mer än vi kan ana och ofta på en omedveten nivå", skriver författaren inledningsvis.

Hon fortsätter: "I metaforens väsen ligger att bära över något från en värld till en annan, från en konkret upplevd erfarenhetsvärld till en abstrakt, svårfångad värld. Frågan är hur denna överföring sker, och finns det vissa fenomen och områden som är mer metaforbärande än andra?"

Så formulerar sig Gudrun Olsson och tar sedan med läsaren på en insiktsfull resa inom olika kunskapsområden som psykoterapi, psykoanalys, lyrik och filosofi i mer än fyllliga kapitel. Boken är illustrerad med författarens egna bilder.

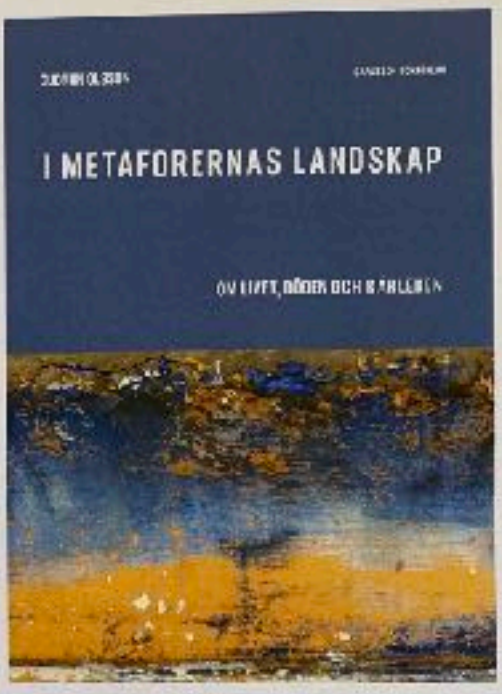

Gudrun Olsson är professor i psykologi vid Strömstad akademi, bosatt i Göteborg efter många år som forskare i Danmark. Hon är docent, filosofie doktor, psykolog och leg. psykoterapeut. Under 25 år har hon varit verksam vid universiteten i Göteborg och Aalborg. Under åren har hon medverkat i ett tiotal fackböcker och publicerat ett 60-tal vetenskapliga artiklar. Hennes senaste bok är *Berättelser som utgångspunkt. Psykoterapi i praktik och forskning.*

Beställ boken på
www.carlssonbokforlag.se

240:-

(Porto tillkommer med 30 kr)

CARLSSON BOKFÖRLAG

Box 2112, 103 13 Stockholm, tel. 08-545 254 80, www.carlssonbokforlag.se, info@carlssonbokforlag.se